

Perhehistoriaa rajan molemmin puolin

Joensuun yliopistossa järjestettiin 24.–26. syyskuuta 2003 ”Väestö ja perhe Karjalassa” -seminaari, jossa kuultiin kaikkiaan 22 esitelmää. Seminaarin järjestelyistä vastasi Joensuun yliopiston historian laitos.

■ Seminaari liittyi jo 1970-luvun lopulta alkaneeseen kiin-

teään yhteistyöhön Joensuun ja Petroskoin yliopistojen historian laitosten sekä Karjalan tiedeakatemian kanssa. Seminaareja on järjestetty Petroskoissa, Kajaanissa ja Joensuussa. Myös laitosten välinen opiskelija- ja opettajavaihto on ollut aktiivista.

Vuoteen 1997 saakka yhteistapaamisten yleisteemana oli Kainuun ja Vienan Karjalan, ja sen jälkeen Itä-Suomen ja Aunuksen Karjalan historialliset yhteydet. Joensuun ja Petroskoin yliopistojen tiiviistä yhteistyöstä ovat näkyvinä esimerkkeinä väitöskirjat ja kansainväliset projektit, joissa on ollut mukana tutkijoita niin Joensuusta kuin Petroskoistakin. Tällaisesta yhteistyöstä on hyvä esimerkki Suomen Akatemian rahoittama professori Tapio Hämysen johtama ”Ruraali perhe Koillis-Euroopassa” -tutkimushanke.

”Väestö ja perhe Karjalassa” -seminaariin osallistui tutkijoita Helsingin, Joensuun, Oulun, Petroskoin ja Pietarin yliopistoista sekä Karjalan Tiedeakatemian. Ensi kertaa mukana oli Pietarin yliopiston historiallisten lähteiden tutkimuslaitos, jossa on vuodesta 1997 lähtien tehty laajamittaisia väestöhistoriallisia tutkimuksia Venäjän pohjois- ja luoteisalueista. Osa tutkimuksista on tehty yhteistyössä Groningenin yliopiston kanssa. Seminaarin yhteyteen oli järjestetty myös erillinen jatkokoulutusseminaari, jossa jatko-opiskelijat esittelivät teemaan liittyviä tutkimusaiheitaan.

Seminaarin teemoja olivat perhe, väestö ja raja. Mielenkiintoa herättivät varsinkin Karjalan Tasavallan Kansallis-

arkiston asiakirjojen osaston johtajan Jelena Usatshevan esitelmä arkistonsa väestö- ja sukututkimuslähteistä, Pietarin yliopiston historiallisten lähteiden laitoksen johtajan professori Sergei Kaschenkon esitelmä Pietarissa tehdyistä väestöhistoriallisista tutkimuksista, sekä Petroskoin yliopiston dekaanin Sergei Veriginin esitelmä Suomen vuonna 1940 luovuttamien alueiden uudelleen asuttamisesta.

Karjalan perhehistoria kiinnosti niinkään kuulijoita. ”Ruraali perhe Koillis-Euroopassa” -tutkimushankkeessa mukana olevan Aslak Aikion Karjalan saamelaisatutukseen liittynyt puheenvuoro sai aikaan jopa kiivaan väittelyn. Pohdittiin myös kotitalouksia, niiden rakennetta ja sosiaalista verkostoa, sekä avioitumiskäyttäytymistä. Esitelmät kiteytyivät lopulta siihen, pitäisikö kotitalouden tai perheen muuttunutta rakennetta selittää taloudellisilla, säädöksiin pohjautuneilla vai traditionaalisilla tekijöillä. Dosentti Kaija Heikkisen tarkasteli etnografisen aineiston käyttökelpoisuutta perhetutkimuksessa. Irina Takalan esitelmä alkoholin käyttöta-voista Karjalassa ja Aleksandr Pashkovin visuaalisesti hieno esitelmä Aleksanteri I:n matkasta Itä-Suomeen vuonna 1819 herättivät suurta kiinnostusta.

Kokonaisuudessaan seminaari oli kaikilta osiltaan hyvin onnistunut, ja yleiskeskusteluissa tuotiin esiin paljon uusia näkökulmia. ”Väestö ja perhe Karjalassa” -seminaarin esitelmät on painettu Joensuun yliopiston humanistisen tiedekunnan *Historian tutkimuksia*

– *Studies in History* -sarjaan numerolla 23. Seminaarijulkaisun ovat toimittaneet Yury Shikalov, Tapio Hämynen ja Jukka Partanen.

Alustavasti sovitun vuoden 2005 Petroskoin seminaarin yleisteemaksi hahmoteltiin lain ja tradition asemaa historiassa Itä-Suomen ja Venäjän Karjalan alueella.

Jukka Partanen